

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

MOSIPPSINVENTERING 2007-2008

Foto: Nina Söderström

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

SYFTE

Utifrån tidigare fynd av mosippa har en återinventering genomförts för att ligga till grund inför skötselåtgärder såsom bränning. De tidigare fynden kommer ffa från Floraväktariatet samt Gillis Aronsson.

METODIK

Fyndplatserna från Floraväktariatet var tyvärr inte tillräckligt detaljerade beskrivna för att de skulle återfinnas utan hjälp från den floraväktare som inventerat. Av denna anledning inriktades inventeringen på gamla fynd (3 år eller äldre) från den punktdatabas som finns på enheten. På de platser där blommande mosippa återfunnits har antal blommor samt antal rosetter räknats. I de fall där det varit grupperingar av mosippor har även antal grupper räknats. GPS-punkter har även tagits för att jämföra med tidigare fyndplats, detta med anledning av att mosippan inte alltid etablerar sig på samma plats (muntligt Margareta Edqvist, Floraväktariatet). Tips har även mottagits av allmänheten och i möjligaste mån följts upp i fält.

Som kartunderlag har ortofoto använts samt de tidigare inventeringarna.

Vid inventeringen har handdator använts, mha excel (se bilaga 1). GPS-punkterna har tagits mha av handdator med bluetooth-koppling. Koordinatsystemet som använts är RT90_2.5_gon_W.

Notering har även gjorts över vilken naturtyp den växer i. Dokumentering har även gjorts genom fotografering av miljön runt mosippan.

Inventeringarna genomfördes maj-juni 2007 och 2008. Under maj-juni 2008 fanns tydliga tecken på att detta var ett rikare mosippsår, då lokaler hittades på platser där den inte hittats 2007.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

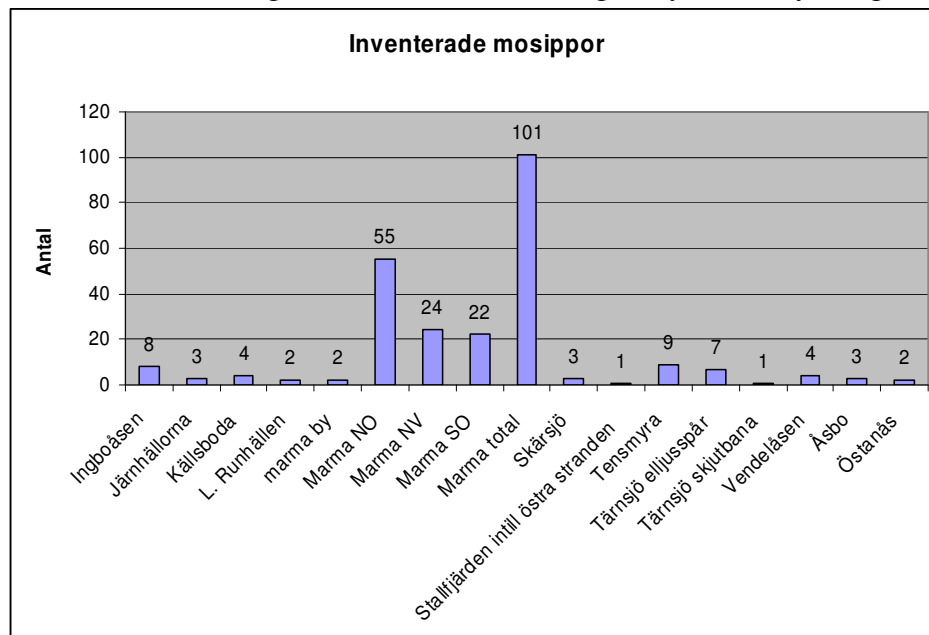
RESULTAT

Totalt har 150 lokaler besökts, varpå fynd har gjorts på 88 lokaler. Den största förekomst är i Älvkarleby kommun med 58 fynd (Marma skjutfält rikast på förekomst i hela länet). De nya fynd som har gjorts (36 st) har främst tillkommit när Heby bytte län.

Tabell 1. Fördelning i kommunerna.

Kommun	Antal fynd
Heby	22
Tierp	7
Uppsala	1
Älvkarleby	58
Totalt	88

Utbredningen av mosippa är trots de nya fynden i Heby fortfarande störst på Marma skjutfält. Fortsatta eftersökningar av Floraväktarnas tidigare fynd i Heby bör göras.

Figur 1. Fördelning av antal mosippsrosetter på de olika lokalerna.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

SKÖTSEL/OMRÅDESBESKRIVNING

Heby kommun

Fynden består dels av gammalt inventeringsmaterial av Länsstyrelsen i Västmanland och dels från privatpersoner via Gröna Kunskapshuset i Östa.

1. Ingboåsen (bild 2, 3)

Området består av ung tallskog som är tillräcklig öppen för att mosippan ska få ljus. Spridningen som hittats är ett bra tecken på detta. På sikt kan dock en lokal bränning bli aktuellt, beroende på framtida skogsskötsel.

Bild 2. Foto: Ylva Englund.

Bild 3. Foto: Ylva Englund

2. Järnhällorna

Här har Markus Rehnberg gjort fynd 2004 på tre lokaler men inga fynd har gjorts 2008. Det finns ett tätt skikt av ljung och blåbärsris vilket det var redan 2004 och mosippan förutspåddes försvinna om inget gjordes (Rehnberg M., 2004). Bränning bör göras för att öka ljustillgången och därmed öka chansen för mosippa att återetableras.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

3. Östanås/Runhällen (bild 4, 5)

Vid gården Östanås har ett nytt fynd noterats som finns längs en grusväg i halvgammal tallskog. Det gamla fyndet återfanns inte och risken finns att det försvunnit då det pågick skogsarbete med tunga maskiner på platsen i närheten av fyndet. En viss osäkerhet av fyndplatsen från Markus Rehnbergs inventering finns dock, då det var problem med handdators kontakt med bluetooth-GPS när denna skulle eftersökas. Ny eftersökning rekommenderas.

Vid fynd 144 (Runhällen) har marken förstörts med kraftiga körspår och flera plantor har försvunnit, plantorna växer i ett öppet läge och har gynnsamma förutsättningar (se bild 4, 5). Markus Rehnbergs gamla fynd (nr 143) har försvunnit, vilket förutspåddes ske pga igenväxning, när han inventerade. Lövskog med bl.a. björk har etablerats vid fynd 143 vilket gör att en bränning är tveksam då björk är ett av de trädslag som etableras primärt efter bränning.

Bild 4. Fynd 144.

Bild 5. Fynd 144. Pilen visar fyndlokalen. Fler rosetter på samma fyndplats har funnits tidigare, till vänster om stigen.

4. Skärsjöåsen (bild 6, 7)

Det tips från Gröna Kunskapshuset som var i allra nordligaste delen av åsen (vid byn Skärsjö) kunde ej återfinnas. De två fyndplatserna som hittades låg på öppen miljö, det ena vid en vändplats (se bild 6, 7) och den andra längs en grusväg.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

Bild 6. Fynd 114..

Bild 7. Fynd 114.

5. Tärnsjö IF (bild 6)

Elljusspåret löper i torr tallmark med blandade inslag av ljung, och bärris. Flera lokaler har försvunnit vilket kan bero på att folk grävt upp plantorna eller brutit av blommorna. En lös blomma hittades, dock ingen planta i dess närhet. En ny stor etablering hittades på gränsen till ett kalhygge, vid en skogsbilväg (se bild 6, fynd 28.). Information om hur hotad arten är samt att den är förbjuden att plocka bör sättas upp då det är många som rör sig i området.

Bild 8. Fynd 28.

6. Tärnsjö skjutbana (bild 7)

Skjutbanan består av öppen ljunghed med helt öppna partier. En skogsbilväg löper genom banan.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

Bild 9. Fynd 132.

7. Åsbo/Kroksbo (bild 8, 9)

De gamla lokalerna ligger längs en skogsbilväg och en har försvunnit. Troligen beror detta på skogsmaskiner som har kört sönder terrängen närmast vägen.

Bild 10. Fynd 149.

Bild 11. Fynd 149.

Tierp/Uppsala kommun

8. Vendelåsen – motionsspår (bild 10)

Fynden har gjorts längs motionsspåren på Vendelåsen mellan Hökby och Fäxboda. Miljön är i de flesta fall ung tallskog med gläntor. Vid några lokaler har den försvunnit, risken finns att förbipasserande har grävt upp en planta.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

Bild 12..

Älvkarleby kommun

9. Marma by

Längs grusvägen mot Marma finns denna lokal som har ökat markant i antal rosetter samt antal blommor sedan Lars-Thure Nordin inventerade 2006. Skötsel här behöver inte förändras då en kraftledningsgata löper bredvid grusvägen och det därmed hålls öppet.

Marma skjutfält

Stora delar av Marma skjutfält ingår i ett N2000-område. Till stor del är det öppna ljunghedar men även tallskog förekommer i olika åldrar. Många fynd har gjorts i närheten av grusvägar som löper över hela området. Små bränder uppstår i samband med skjutövningar och spår av detta har synts vid flera tillfällen under inventeringen. Flera bränder och gallringar är dock att rekommendera, ffa i norra delarna av området, för att gynna mosippan. Detta är planerat av länsstyrelsens skötselgrupp. Det är viktigt för mosippan att materialet inte blir liggande.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

10. Kronsätershöjden (bild 13-17)

På skjutfälten saknas flera äldre fynd, orsaken här är oklar, då fynd har hittats i närheten och biotopen består av öppen ljunghed. Nya bränningar och gallringar bör genomföras ffa i områden där ung tall etablerat sig. Vid gallring är det viktigt att materialet tas bort, så det inte ser ut som vid fynd 72, se nedan.

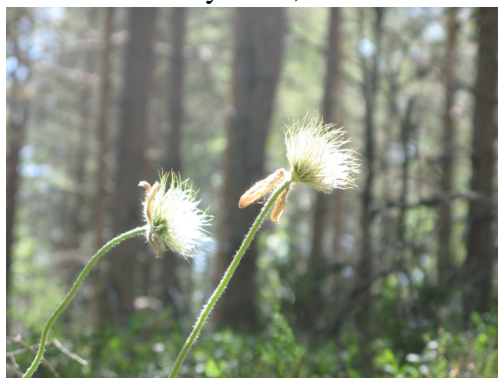

Bild 13. Fynd nr 17.

Bild 14. Fynd nr. 17

Bild 15. Fynd nr. 34.

Bild 16. Fynd 72. Mosippan ej funnen.

Bild 17. Fynd 73.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

11. Marma nordväst (Bild 18-21)

De lokaler som finns NV om huvudkontoret ligger till stor del längs en grusväg. På några av platserna där mosippan försvunnit (fynd 13, 14 borta) är det mycket ung björk och tall som vuxit upp (se nedan), detta bör huggas ned, alternativt brännas. De lokaler som försvunnit längs grusvägen parallellt med järnvägen kan misstänkas ha blivit uppgrävda då de är lättillgängliga.

Bild 18. Fynd 2.

Bild 19. Fynd 2.

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

Bild 20. Fynd 23.

Bild 21. Fynd 13, 14. Mosippan försvunnit.

12. Tensmyra

Vid Tensmyra växer mosippan under en kraftledningsgata på en ljunghed med flera öppna partier utan ljunghed. Flera fynd har inte återfunnits och orsaken till detta kan bero på att det är ett populärt område att promenera vilket ökar risken att personer gräver upp mosippan. Några tydliga tecken på detta syntes dock inte men går inte att utesluta.

13. Marma sydost (Bild 22)

Området består främst av 35-årig tallskog samt riklig mängd med mossa, lingon- och blåbärsris som konkurrerar ut mosippan. Den unga tallskogen är relativt tät vilket resulterar i att väldigt lite ljus kommer in. Flera mindre områden skulle gynnas av bränning här. Detta ger en skuggig miljö där mossan trivs och på sikt bör en gallring genomföras så att solinstrålningen ökar för att inte mosippan ska fortsätta bli utkonkurrerad av skuggtåliga arter.

Bild 22. Fynd 103

Miljöenheten
Nina Söderström
018-19 50 58

Uppsala 2008-12-16

14. Marma Stallfjärden

Den enda kända lokalen ligger nära en rasbrant mot Dalälven vilket ger bra ljusinsläpp och mosippan löper därmed liten risk för att bli utkonkurrerad av skuggynnade arter. Ingen skötselåtgärd behövs således för tillfället för att minska risken att mosippan försvinner. För att den ska sprida sig bättre kan röjning längs raskanten vara gynnsam, under förutsättning att inte rasrisken ökar.

Slutord

Inventeringsmetodiken har fungerat bra. Flera av Floraväktariets fynd har dock varit svåra att hitta. Kontakt bör tas för att få fram namn på de inventerare, vars lokaler ej har återfunnits, för att få hjälp att hitta lokalerna. Om möjligt bör GPS-koordinater på dessa lokaler registreras av floraväktaren.

Referenser

- Edqvist, M. 2006 *Information om rödlistade kärlväxter – Mosippa (Pulsatilla vernalis)*. Artfaktablad. Svenska Botaniska Föreningen, Världsnaturfonden WWF, ArtDatabanken, Floraväktarna.
- Granström, A. (opubl.) 2006. *Åtgärdsprogram för Brandgynnad flora – mosippa, brandnäva. Pulsatilla vernalis och Geranium lanuginosum*. Remissversion. Naturvårdsverket.
- Mossberg, B., Stenberg, L. & Karlsson, T. 2006. *Den nya nordiska floran*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.
- Rehnrth, M. (opubl.) 2004. *Mosippa (Anemone vernalis) och ryl (Chimaphila umbellata) i västmanlands län*. Länsstyrelsen Västmanlands län.